

Wespenvriend komt op voor verre familie van bijen

Tekst Feikje Breimer, foto's Abe Maaijen

In de zomer van 2022 had Eric Mahieu negen 'geadopteerde' wespennesten in zijn tuin. Toch kon hij zonder problemen in augustus op zijn terras een glas limonade drinken. De truc: zorg voor een vliegend buffet; leg op een vaste plek dagelijks fruitresten neer met een portie suiker en vocht. Waarom zouden de wespen dan nog ergens anders op zoek gaan?

Sociale insecten

De informaticus heeft een voorliefde voor sociale insecten die als familie samenleven. De logica, de structuur en het onderzoek naar hun gedrag boeien hem enorm. "Bijen zijn keurig onder te verdelen in families en soorten, er zijn alleen al in Nederland 360 soorten wilde bijen. Toen ik een aantal jaren geleden in Zeeland ging wonen, had ik voldoende ruimte om zelf honingbijen te gaan houden." Eric is inmiddels voorzitter van twee lokale bijenhoudersverenigingen in Midden-Zeeland (de Bevelanden en Walcheren). Daarnaast is hij lid van de commissie Biodiversiteit van de NBV waar hij uiteraard begon als ambassadeur biodiversiteit. Samen met 'wespenvriend' Sjoert Fleurke uit Groningen heeft hij de Wespenstichting opgericht. Het imago van wespen is ronduit slecht en de bestrijding met een bestrijdingsmiddel vaak onnodig. De Wespenstichting zet zich in om dit te verbeteren.

Imkers verantwoordelijk

Voor Eric is het vanzelfsprekend, dat imkers een verantwoordelijkheid hebben. "Wespen zijn de vleesetende familieleden van onze honingbijen", legt imker en wespenvriend Eric uit. "De honingbij heeft zich lang geleden van de jagende wespen afgesplitst en vindt in stuifmeel een goede eiwitbron die de bijen kunnen opslaan. Wespen vangen kleine rupsjes voor de eiwitbehoefte van hun larven; volwassen wespen gebruiken slechts nectar of suikerhoudende dranken. Ze maken daar gehaktballetjes van voor hun larven. Zodra die zijn gevoerd moeten de wespen opnieuw rupsjes gaan halen of een mug of een vlieg. Als imker kom je vanzelf in aanraking met wespen, al was het maar, omdat ze aan het einde van de zomer stevast aan komen vliegen wanneer je een honingraam uit de kast tilt. Wat mij opvalt is dat je imkers in twee kampen kunt verdelen. Een aanzienlijke groep heeft een fascinatie voor insecten, bekijken met interesse hommelnestjes en laten de wespennesten in hun omgeving met rust. Jammer genoeg zijn er ook nog steeds imkers die bij wijze van spreken een wespenlokval bovenop hun bijenkasten plaatsen." Eric gruwelt van de verdrinkende werksters in de wespenvallen. "Het is een barbaarse methode die onnodig is. Als bijenhoudster heb je invloed op je omgeving, je oogst uit je omgeving en zeker nu de biodiversiteit onder druk staat heb je de verantwoordelijkheid iets terug te doen. Uiteraard kun je dat doen door je omgeving rijker te maken voor alle insecten, maar ga ook het gesprek aan met instanties als de gemeente en het waterschap. Verdiep je in hoe ecosystemen werken; wespen hebben hierin een belangrijke rol!"

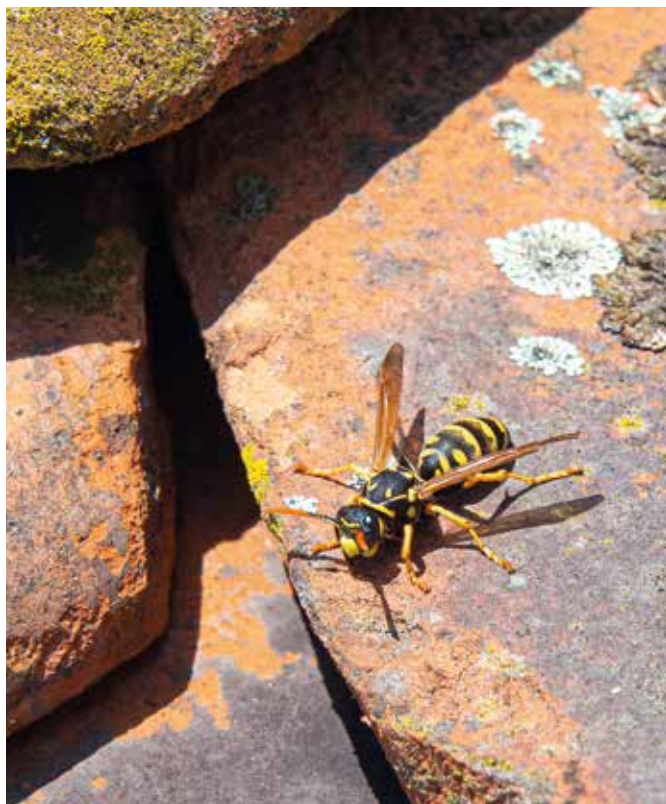

Eric Mahieu bij een trapeuning waarin een nestje Franse veldwespen zich heeft genesteld. Op de foto hieronder een close up van dat nestje.

Imago

Onvermoeibaar strijden wespenvrienden Eric Mahieu en Sjoert Fleurke tegen sensatiejournalistiek. Via hun twitteraccounts, door kranten aan te schrijven en te reageren op nieuwsitems op radio en televisie die soms zonder de feiten te controleren informatie van ongediertebestrijders opnemen in hun nieuwsitems. Begin mei twittert Eric: *'Monsterwesp!' Het bekt lekker en het trekt aandacht. Maar is sensatiejournalistiek. Het zorgt bovendien voor ongefundeerde angst richting vliegende insecten. En dat hebben we in tijd van biodiversiteitsverlies juist níét nodig...*

Franse veldwesp

Nest Duitse veldwesp

"Ieder jaar dreigt er wel een wespenplaag, volgens de media. Of het voorjaar nu droog is of nat, er is altijd wel een reden om zogenaamd te waarschuwen voor een op handen zijnde plaag," moppert Eric, "terwijl koninginnenwespen die je in het voorjaar aantreft vriendelijke reuzinnen zijn, die je zonder problemen op je hand kunt laten lopen. Dat geldt ook voor hoornaars. Zodra de media paniek zaaien over de Aziatische hoornaar kun je ervan uitgaan dat de verkeerde afbeeldingen voorbij ziet komen van doodgemepte hoornaarweefvliegen (*Volucella zonaria*), Franse veldwespen (*Polistes dominula*) en onze inheemse Europese hoornaar (*Vespa crabro*)," Eric zucht een keer diep en vervolgt, "daarop reageren is vermoeiend werk. Er hoort een breder besef te ontstaan dat je insecten niet zomaar doodmept. Vrijwel niemand zal de aaibare hommelt met een vliegenmepper vermorzelen, zo zouden we met alle insecten moeten omgaan."

Muggeneter

Eric vertelt als imker over bijen en wespen op basisscholen en merkt dat hij daar het verschil kan maken in de opvatting over deze insecten. "Soms schrik ik van wat kinderen van zes jaar vertellen. Bijen moet je niet doodslaan zeggen ze dan, want die geven honing. Maar wespen mogen ze van hun ouders juist wel doodslaan want die steken. Ik vraag hen dan 'Houden jullie van steekmuggen en vliegen?' Nee, natuurlijk. Vervolgens leg ik hun dan uit dat het de wespen zijn die ervoor zorgen dat er niet teveel muggen en vliegen rondvliegen. Aan oudere kinderen en eigenlijk iedere volwassene leg ik uit dat wespen rozen vrijhouden van luis en karkassen van dode dieren opruimen. Een dode muis ruimen ze binnen een mum van tijd op."

Kennisoverdracht is een belangrijke pijler van de Wespenstichting. In Utrecht heeft de stichting het afgelopen jaar veertig wespenconsulenten opgeleid die verspreid over heel Nederland actief zijn. Met deze groep vrijwilligers lukt het de stichting steeds beter niet alleen te informeren, maar ook om praktisch te helpen wanneer mensen een wespennest ontdekken. "Niet alle wespen zijn limonadewespen. Franse veldwespen zijn zachtaardige wespen die volstrekt geen interesse in limonade krijgen. Een nest Saksische of middelste wespen zal half augustus vanzelf uitsterven. Mensen ontdekken het nest vaak laat in de zomer en hebben daar dus nooit last van gehad. Toch schrikken ze en hebben de angst dat hun spelende kinderen gestoken gaan worden. Het voordeel van wespennesten is dat ze het maar één seizoen gebruiken. Laat het bij voorkeur gewoon met rust. Uiteraard zijn er situaties waarbij je al eerder in het seizoen ontdekt dat bijvoorbeeld de uitgang van een nest limonadewespen vlak bij de achterdeur uitkomt. Je kunt dan bijvoorbeeld met pvc buisjes de route van de uitgang verleggen. Als het echt nodig is verplaatsen we nesten. We merken dat een hele grote groep het echt graag anders wil doen. Wanneer ze er achter komen welk gif gebruikt wordt bij het bestrijden van wespennesten, zoeken ze naar alternatieven en komen zo bij ons terecht." Eric besluit lachend, "We leggen graag uit hoe alles in elkaar steekt!" ◆